

Jarosław Kordziński

**BIBLIOTEKI PEDAGOGICZNE -
NOWE WYZWANIE**

Warszawa 2015

Od 1 stycznia 2016 r. biblioteki pedagogiczne, podobnie jak placówki doskonalenia nauczycieli oraz poradnie psychologiczno-pedagogiczne, będą zobowiązane do wspomagania szkół i placówek w realizacji ich zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, w tym w wykorzystywaniu technologii informacyjno-komunikacyjnej¹.

Zapisy rozporządzenia mówią, że wspomaganie szkół powinno uwzględniać:

- kierunki polityki oświatowej państwa oraz zmiany wprowadzane w systemie oświaty;
- wymagania stawiane szkołom i placówkom, których spełnianie jest badane przez organy sprawujące nadzór pedagogiczny w procesie ewaluacji zewnętrznej, zgodnie z przepisami w sprawie nadzoru pedagogicznego;
- realizację podstaw programowych;
- wyniki i wnioski z nadzoru pedagogicznego;
- wyniki sprawdzianu i egzaminów zewnętrznych

oraz innych potrzeb wskazanych przez szkoły i placówki.

Zakłada się, że omawiane wspomaganie będzie polegać na:

1) zaplanowaniu i przeprowadzeniu w związku z potrzebami szkoły lub placówki działań, mających na celu poprawę jakości pracy szkoły lub placówki, obejmujących:

- a) pomoc w diagnozowaniu potrzeb szkoły lub placówki,
- b) ustalenie sposobów działania prowadzących do zaspokojenia potrzeb szkoły lub placówki,
- c) zaplanowanie form wspomagania i ich realizację,
- d) wspólną ocenę efektów realizacji zaplanowanych form wspomagania i opracowanie wniosków z ich realizacji;

2) organizowaniu i prowadzeniu sieci współpracy i samokształcenia dla nauczycieli, którzy w zorganizowany sposób będą współpracowali ze sobą w celu doskonalenia swojej pracy, w szczególności przez wymianę doświadczeń.

Dla bibliotek pedagogicznych jest to nowe wyzwanie. Należy zadać sobie pytanie: Czy są do tego zadania przygotowane?

Oczekiwania i potrzeby

Do zmian przygotowuje się Ewa Kiwak, kierownik filii Centrum Doskonalenia Nauczycieli Publicznej Biblioteki Pedagogicznej w Koninie, w Turku. Ukończyła szkolenie i gotowa jest do nowych zadań. Szkolenie pozwoliło jej lepiej poznać założenia nowego systemu doskonalenia nauczycieli, a także uświadomić, przed jakimi dużymi zmianami stoją obecnie biblioteki. W podobnej sytuacji jak ona znajduje się większość nauczycieli bibliotekarzy zatrudnionych w bibliotekach pedagogicznych. Mimo że posiadają oni wiedzę z zakresu diagnozy potrzeb rozwojowych szkół oraz znają narzędzia, to jednym z głównych problemów, z którymi muszą się zmierzyć, jest postawa dyrektorów szkół i nauczycieli oraz ich gotowość do współpracy z pracownikami bibliotek pedagogicznych.

¹ Zadanie zapisane w § 1 ust. 2 pkt 2, ust. i ust. 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych bibliotek pedagogicznych (Dz.U. poz. 369).

Z doświadczeń biblioteki pedagogicznej w Turku

Wyniki pracy całego zespołu biblioteki w Turku wskazują, że będzie możliwe zorganizowanie procesu wspomagania w placówce oraz przeprowadzenie oceny efektywności działań. Pracownicy mają bowiem duże doświadczenie w realizacji projektów rozwojowych na terenie biblioteki, jak również w prowadzeniu szkoleń oraz sieci współpracy i samokształcenia. Pierwsza z sieci realizuje program z zakresu edukacji prawnej, której autorką jest Agnieszka Graczyk, bibliotekarka zatrudniona w filii. Sieć ta opiera się na zasadzie pełnej dobrowolności uczestnictwa i zrzesza osoby zainteresowane edukacją prawną. Po przekazaniu informacji do szkół i ogłoszeniu terminu spotkań, nauczyciele sami zdecydowali o swoim zaangażowaniu w działania sieci, a w konsekwencji również o formie i miejscu spotkań. Duże doświadczenie dało im również poszerzenie oferty szkoleń z zakresu edukacji prawnej i skierowanie jej do uczniów. Pozwoliło im porównać, jak te same prawa odczytywane są przez obydwie strony – nauczycieli i uczniów. W spotkaniu sieci uczestniczyła dr Laura Koba z Biura Rzecznika Praw Dziecka, wieloletnia działaczka Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka.

Druga sieć skupia nauczycielki edukacji wczesnoszkolnej zainteresowane wykorzystaniem metody kamishibai do promocji czytelnictwa wśród dzieci. Kamishibai, czyli inaczej papierowy teatr, jest alternatywną metodą czytania, pozwala w większym stopniu rozbudzać wyobraźnię dzieci, skupiając ich uwagę głównie na obrazkach. Forma małego spektaklu teatralnego rozwija wyczucie języka, poszerza słownictwo, bawi i uczy jednocześnie, zabierając widzów w podróż do magicznej krainy teatru i literatury. Metodą tą jako pierwsza zainteresowała się Ewa Kiwak, nawiązała współpracę z wydawnictwem oferującym pomoce potrzebne do pracy, a następnie upowszechniła metodę wśród zainteresowanych nauczycielek I-III.

Trzecia sieć cieszy się największą popularnością wśród bibliotek pedagogicznych, a jest nią sieć nauczycieli bibliotekarzy szkolnych. Działa już od dawna, a podstawą jej pracy są roczne badania ankietowe dotyczące oczekiwań rozwojowych jej uczestników. Jak się okazało, nauczyciele bibliotekarze łatwo znaleźli wspólny język i dobrze zdiagnozowali potrzeby oraz dookreślili cele pracy grupy. Ostatni rok pracy sieci odbywał się pod hasłem: „Nowoczesna biblioteka szkolna”. Przygotowano specjalny program, który zakładał wspólną wymianę doświadczeń i budowę bazy plików na stronie www biblioteki. Przeprowadzono również szkolenia, wśród których największą popularnością cieszyło się szkolenie z zakresu wykorzystania Prezi.

Co jest najważniejszym zasobem biblioteki?

Ewa Kiwak stwierdziła w rozmowie, że podstawowym zasobem biblioteki w Turku są ludzie oraz ich pasje. Potwierdzeniem jej słów mogą być nie tylko przytoczone wyżej działania podejmowane przez bibliotekarzy w związku z edukacją prawną, czy stosowanie

nowoczesnych metod pracy w celu promowania czytelnictwa, ale także ich wysokie kompetencje z dziedziny nowoczesnych technologii. Posiadają również duże umiejętności z zakresu zarządzania wiedzą, więc zrodził się kolejny pomysł na utworzenie nowej sieci z... infobrokeringu. Inne propozycje tematów pracy sieci to proces uczenia się oraz zarządzanie czasem. Szczególnie bliska nauczycielom bibliotekarzom okazała się oferta z zakresu biblioterapii, w tym organizacja zajęć realizowanych pod wspólnym tytułem „Co to znaczy opiekować się kimś?”. Program autorski pn. „Stres – przyjaciel czy wróg?” jest efektem zainteresowań wspomnianej wcześniej Agnieszki Graczyk i dotyczy zjawiska stresu egzaminacyjnego, który towarzyszy wielu uczniom gimnazjum, zaś „Akademia pamięci” adresowana jest do uczniów szkół podstawowych.

Kolejnym dużym doświadczeniem dla biblioteki jest możliwość współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz instytucjami, które w ramach swoich zadań statutowych prowadzą działania w zakresie edukacji. Są one bardzo atrakcyjnym źródłem pozyskiwania zarówno ekspertów, jak i materiałów dla uczestników spotkań organizowanych przez bibliotekę. Bywa też i tak, że działania podjęte we współpracy z nauczycielami, stają się szeroko zakrojonym projektem lokalnym, jak się to stało z programem Komendy Głównej Policji „Profilaktyka a TY”, promującym profilaktykę uzależnień. Tym programem zainteresowali się nie tylko nauczyciele z Turku, ale również młodzież szkolna i, co najważniejsze, lokalne władze samorządowe. Podczas corocznej imprezy podsumowującej działania pod znamiennej nazwą „Przystanek PaT”, młodzi ludzie zaprezentowali swoje działania.

Dalsze plany działania

Przygotowania do zadań wspomagania szkół prowadzone przez bibliotekę w Turku, przypominają zapewne wiele podobnych działań, jakie podejmują biblioteki pedagogiczne na terenie całego kraju. W większości z nich, zwłaszcza w jednostkach filialnych, pojawiają się te same problemy i są też te same możliwości. Bazowanie na dobrej marce, znacząca rola biblioteki pedagogicznej w świadomości nauczycieli, wysokie kompetencje oraz zaangażowanie pracowników bibliotek to tylko niektóre z nich. Inną możliwością jest korzystanie z dynamicznie rozwijającej się oferty rozwojowej dla nauczycieli bibliotekarzy, jaką w ostatnim czasie proponuje Ośrodek Rozwoju Edukacji. Warto budować ofertę w oparciu o najmocniejszą stronę bibliotekarzy, jaką jest mistrzostwo w zarządzaniu informacją.

Decyzja o zaprojektowaniu działań mających włączyć Filię CDN PBP w Koninie w Turku w proces procesowego kompleksowego wspomagania szkół, zgodnie z deklaracjami Ewy Kiwak, zakłada podjęcie następujących kroków:

- przygotowanie informacji do szkół i przedszkoli zawierającej cele i zadania, jakie zgodnie z zapisami ustawowymi realizować będzie biblioteka od 1 stycznia 2016r.;
- przygotowanie kwestionariusza pytań oraz podjęcie próby dowiedzenia się, co szkoły i przedszkola oczekują od biblioteki w związku z realizowanym przez nią wspomaganiem;

- rozmowy z dyrektorami szkół zainteresowanych współpracą w ramach wspomagania na temat sposobów przeprowadzenia na terenie szkoły działań związanych z procesem wspomagania;
- przygotowanie oferty wsparcia w oparciu o model „ja załatwiam, oni płacą”;
- nawiązanie współpracy z działającą na terenie powiatu poradnią psychologiczno-pedagogiczną w celu połączenia sił na rzecz procesowego wspomagania szkół i przedszkoli;
- analiza wyników ewaluacji dotyczącej szkoleń i spotkań rozwojowych organizowanych przez bibliotekę w celu stwierdzenia, które z powyższych działań należy kontynuować, a które zmienić (także oczekiwań w tym zakresie szkół i nauczycieli);
- określenie zakresu indywidualnych kompetencji pracowników biblioteki w kontekście możliwości wykorzystania ich w funkcjach eksperckich;
- kontynuowanie działań na rzecz rozwoju i poszerzania kompetencji pracy z osobami dorosłymi dla nauczycieli bibliotekarzy;
- dzielenie się zadaniami z innymi filiami PBP i wspólne wypracowanie oferty dla całego województwa, składającej się z propozycji przygotowanej w różnych powiatach;
- budowanie bazy sprawdzonych trenerów i ekspertów do wykorzystania i zaangażowania podczas działań realizowanych w ramach organizacji wspomagania szkół i doskonalenia nauczycieli;
- analiza oczekiwań szkół i nauczycieli w kontekście możliwości biblioteki oraz opracowanie rozwiązań.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
tel. 22 345 37 00
fax 22 345 37 70

www.ore.edu.pl